

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้เป็นการสรุปผล โดยจะกล่าวถึง วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ ตามลำดับดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทักษะของผู้นิเทศภายในโรงเรียนตามการรับรู้ของตนเองในโรงเรียนระดับประถมศึกษาในเครือข่ายมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาทักษะของผู้นิเทศภายในโรงเรียนตามการรับรู้ของครูในโรงเรียนระดับประถมศึกษาในเครือข่ายมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย
3. เพื่อเปรียบเทียบทักษะของผู้นิเทศภายในโรงเรียนตามการรับรู้ของตนเองและครูในโรงเรียนระดับประถมศึกษาในเครือข่ายมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ
ผู้นิเทศทุกคนภายในโรงเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนในเครือข่ายมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทยจำนวน 11 โรงเรียน จำนวน 105 คน และ
กลุ่มตัวอย่างครูผู้รับการนิเทศในโรงเรียนระดับประถมศึกษาในเครือข่ายมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทยจำนวน 11 โรงเรียน จำนวน 312 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะการนิเทศของผู้นิเทศภายในโรงเรียนตามการรับรู้ของตนเองและครูในโรงเรียนระดับประถมศึกษาในเครือข่ายมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย จำนวน 1 ฉบับ สำหรับผู้นิเทศ และ ครูผู้รับการนิเทศ โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ
ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ(Check-List) เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย เพศ ตำแหน่ง อายุ ประสบการณ์การทำงาน วุฒิการศึกษาสูงสุด จำนวนชั่วโมงสอนในแต่ละวัน และการเข้ารับการอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ในเรื่องความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะการนิเทศของผู้นิเทศภายในโรงเรียนตามการรับรู้ของตนเอง และครูผู้รับการนิเทศจำนวน 3 ทักษะ ได้แก่ ทักษะทางด้านเทคนิค ทักษะทางด้านมนุษยสัมพันธ์ และทักษะทางด้านคตินิยม รวมทั้งสิ้น 50 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามโดยใช้บริการทางไปรษณีย์ ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 417 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 97.20 เป็นแบบสอบถามของผู้นิเทศ 105 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 98.13 และเป็นแบบสอบถามของครูผู้รับการนิเทศ 312 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 96.89

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยนำข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามมาวิเคราะห์ด้วยความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

4.2 ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะการนิเทศของผู้นิเทศภายในโรงเรียนตามการรับรู้ของตนเองและครูในโรงเรียนระดับประถมศึกษาในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และเปรียบเทียบด้วยการทดสอบค่า t (t-test) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS / PC+ (Statistical Package for the Social Sciences)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้นิเทศส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 36-40 ปี ปฏิบัติงานในตำแหน่งครูหัวหน้าประสบการณ์ วุฒิการศึกษาสูงสุดคือระดับปริญญาตรี มีประสบการณ์การทำงานระหว่าง 11-15 ปี มีชั่วโมงสอนต่อวัน 3-4 ชั่วโมง และส่วนใหญ่เคยเข้ารับการอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับการนิเทศ การศึกษา กลุ่มตัวอย่างครูผู้รับการนิเทศส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุน้อยกว่า 30 ปี ปฏิบัติงานในตำแหน่งครูผู้สอน วุฒิการศึกษาสูงสุดคือระดับปริญญาตรี มีประสบการณ์การทำงานระหว่าง 1-5 ปี มีชั่วโมงสอนต่อวัน 3-4 ชั่วโมง และจำนวนผู้เคยเข้ารับการอบรมหรือสัมมนา

เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา มีจำนวนใกล้เคียงกับผู้ไม่เคยเข้ารับการอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา

ตอนที่ 2 ทักษะทางการนิเทศทางด้านทักษะทางเทคนิค ทักษะทางด้านมนุษยสัมพันธ์ และทักษะทางด้านคตินิยมของผู้นิเทศภายในโรงเรียนตามการรับรู้ของตนเอง และครูในโรงเรียนระดับประถมศึกษาในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

1. ทักษะทางด้านเทคนิคจากข้อคำถามจำนวน 15 ข้อ ผลการวิจัยพบว่าผู้นิเทศภายในโรงเรียนรับรู้ว่าคุณเองมีทักษะทางด้านเทคนิคอยู่ในระดับมาก 13 ข้อ ระดับปานกลาง 2 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้แก่ สามารถปฏิบัติงานตามขั้นตอนต่างๆ ได้อย่างถูกต้องตามระเบียบแบบแผนของโรงเรียน มีความสามารถในการใช้ภาษาในการอ่าน การฟัง การพูด และการเขียนได้เป็นอย่างดี สามารถสร้างบรรยากาศการประชุมให้เป็นแบบประชาธิปไตยได้ สามารถใช้ภาษาและท่าทางในการสื่อความหมายได้เหมาะสม สามารถสรุปมติของที่ประชุมได้ อย่างถูกต้องเหมาะสม สามารถทำให้ครูได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นกับงาน นโยบาย และระเบียบวิธีการต่างๆ ที่จะดำเนินงานต่อไป สามารถเป็นประธานในที่ประชุมได้ มีความสามารถในการจัดทำวิเคราะห์หลักสูตร แผนการสอน อุปกรณ์ เครื่องมือ และสื่อการเรียนการสอนรวมทั้งเนื้อหาของวิชาและการประเมินผลอย่างน้อย 1 วิชา สามารถจัดวางตัวบุคคลให้ปฏิบัติงานได้เหมาะสมกับความสามารถของแต่ละบุคคล สามารถเก็บรวบรวมงานข้อมูล หลักฐานต่างๆ ของการนิเทศภายในโรงเรียนไว้อย่างเป็นระบบ สามารถสาธิตวิธีการปฏิบัติงานต่างๆ ได้ สามารถนำนวัตกรรม และ เทคโนโลยีทางการศึกษามาเผยแพร่เพื่อให้เกิดการพัฒนาการเรียนการสอนของครู สามารถเขียนแผนภูมิและจัดทำสถิติในการนำเสนอข้อมูลได้ สามารถใช้เครื่องมืออุปกรณ์ต่างๆ ที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานนิเทศ เช่น คอมพิวเตอร์ ฯลฯ และสามารถเขียนบทความทางวิชาการได้

จากข้อคำถามเดียวกันผลการวิจัยพบว่าครูผู้รับการนิเทศรับรู้ว่าคุณนิเทศมีทักษะทางด้านเทคนิคในระดับมาก 7 ข้อ ระดับปานกลาง 8 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้แก่ สามารถปฏิบัติงานตามขั้นตอนต่างๆ ได้อย่างถูกต้องตามระเบียบแบบแผนของโรงเรียน สามารถใช้ภาษาในการอ่าน การฟัง การพูด และการเขียนได้เป็นอย่างดี สามารถใช้ภาษาและท่าทางในการสื่อความหมายได้เหมาะสม มีความสามารถในการจัดทำวิเคราะห์หลักสูตร แผนการสอน อุปกรณ์ เครื่องมือ และสื่อการเรียนการสอนรวมทั้งเนื้อหาของวิชาและการประเมินผลอย่างน้อย 1 วิชา สามารถสร้างบรรยากาศการประชุมให้เป็นแบบประชาธิปไตยได้ สามารถเก็บ

รวบรวมงาน ข้อมูลหลักฐานต่างๆของการนิเทศภายในโรงเรียนไว้อย่างเป็นระบบ สามารถนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษามาเผยแพร่เพื่อให้เกิดการพัฒนาการเรียนการสอนของครู สามารถสรุปมติของที่ประชุมได้อย่างถูกต้องเหมาะสม สามารถสถิติวิธีการปฏิบัติงานต่างๆได้ และสามารถทำให้ครูได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นกับงาน นโยบาย และระเบียบวิธีการต่างๆที่จะดำเนินงานต่อไป สามารถจัดวางตัวบุคคลให้ปฏิบัติงานได้เหมาะสมกับความสามารถของแต่ละบุคคล สามารถเขียนแผนภูมิและจัดทำสถิติในการนำเสนอข้อมูลได้ สามารถเป็นประธานในที่ประชุมได้ สามารถใช้เครื่องมืออุปกรณ์ต่างๆที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานนิเทศ เช่น คอมพิวเตอร์ ฯลฯ และสามารถเขียนบทความทางวิชาการได้

เมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบเป็นรายข้อเกี่ยวกับ ทักษะทางด้านเทคนิคพบว่าระหว่างการรับรู้ของผู้นิเทศและครูผู้รับการนิเทศมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อยู่ 7 ข้อ ได้แก่สามารถจัดวางตัวบุคคลให้สมกับความสามารถของแต่ละบุคคล สามารถสถิติวิธีการปฏิบัติงานต่างๆได้ สามารถเขียนแผนภูมิและจัดทำสถิติในการนำเสนอข้อมูลได้ สามารถเป็นประธานในที่ประชุมได้ สามารถสรุปมติของที่ประชุมได้อย่างถูกต้องเหมาะสม สามารถทำให้ครูได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นกับงาน นโยบายและระเบียบวิธีการต่างๆที่จะดำเนินงานต่อไป และสามารถสร้างบรรยากาศการประชุมให้เป็นแบบประชาธิปไตยได้

2. ทักษะทางด้านมนุษยสัมพันธ์จากข้อคำถามจำนวน 20 ข้อ ผลการวิจัยพบว่าผู้นิเทศภายในโรงเรียนรับรู้ว่าคุณเองมีทักษะทางด้านมนุษยสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก 17 ข้อ ระดับปานกลาง 3 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้แก่ สามารถให้ความสำคัญและยกย่องผู้ร่วมงานด้วยความจริงใจเป็นนักฟังที่ดี มีความกระตือรือร้น สามารถปรับตัวเข้ากับบุคคลและสถานการณ์ต่างๆได้ สามารถเข้าใจหลักพื้นฐานความต้องการของมนุษย์ และสามารถสร้างให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงานได้ สามารถเป็นที่ปรึกษาของผู้อื่นได้ สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองในการปฏิบัติงานได้ หากโอกาสพบปะสังสรรค์เป็นกันเองกับครูโดยสม่ำเสมอ สามารถสร้างบรรยากาศของความไว้วางใจระหว่างครูด้วยกันได้ สามารถปฏิบัติตนให้ครูเชื่อมั่นและยอมรับในความสามารถ สามารถติดต่อประสานงานกับหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนเพื่อให้เกิดประโยชน์ในการนิเทศได้ สามารถเป็นผู้ร่วมอภิปรายที่มีประสิทธิภาพ สามารถนำทักษะในการสังเกตมาสรุปรวบรวมข้อมูลเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการนิเทศ มีบุคลิกลักษณะเหมาะสมในการเป็นผู้นิเทศ สามารถเป็นผู้นำในการอภิปรายได้ มีอารมณ์ขันเพื่อลดความตึงเครียดได้ สามารถจัดให้มีการสังสรรค์เพื่อสร้างสัมพันธภาพที่ดี มีทักษะในการสัมภาษณ์ และสามารถสอบถามและสะท้อนความรู้สึกของครูได้ถูกต้อง

จากข้อคำถามเดียวกันผลการวิจัยพบว่าครูผู้รับการนิเทศรับรู้ว่ามีทักษะทางด้านมนุษยสัมพันธ์ในระดับมาก 17 ข้อ ระดับปานกลาง 3 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้แก่ เป็นนักฟังที่ดี มีความกระตือรือร้น สามารถปรับตัวเข้ากับบุคคลและสถานการณ์ต่างๆ ได้ สามารถเข้าใจหลักและพื้นฐานความต้องการของมนุษย์ และให้ความสำคัญและยกย่องผู้ร่วมงานด้วยความจริงใจ สามารถสร้างให้เกิดความร่วมมือ ร่วมใจในการปฏิบัติงานได้ สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองในการปฏิบัติงานได้ สามารถสร้างบรรยากาศของความไว้วางใจระหว่างครูด้วยกันได้ สามารถเป็นที่ปรึกษาของผู้อื่นได้ สามารถติดต่อประสานงานกับหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนเพื่อให้เกิดประโยชน์ในการนิเทศได้ หากโอกาสพบปะสังสรรค์เป็นกันเองกับครูโดยสม่ำเสมอ สามารถปฏิบัติตนให้ครูเชื่อมั่นและยอมรับในความสามารถ สามารถเป็นผู้ร่วมอภิปรายที่มีประสิทธิภาพ มีอารมณ์ขันเพื่อลดความตึงเครียดได้ มีบุคลิกลักษณะเหมาะสมในการเป็นผู้นิเทศ สามารถจัดให้มีการสังสรรค์เพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดี สามารถนำทักษะในการสังเกตมาสรุปรวบรวมข้อมูลเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการนิเทศ มีทักษะในการสัมภาษณ์ สามารถเป็นผู้นำในการอภิปรายได้ และสามารถสอบถามและสะท้อนความรู้สึกของครูได้ถูกต้อง

เมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบเป็นรายข้อเกี่ยวกับ ทักษะทางด้านมนุษยสัมพันธ์พบว่า ระหว่างการรับรู้ของผู้นิเทศและครูผู้รับการนิเทศมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อยู่ 8 ข้อได้แก่ สามารถเข้าใจหลักและพื้นฐานความต้องการของมนุษย์ สามารถสร้างให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงานได้ หากโอกาสพบปะสังสรรค์เป็นกันเองกับครูโดยสม่ำเสมอ สามารถเป็นที่ปรึกษาของผู้อื่นได้ สามารถปฏิบัติตนให้ครูเชื่อมั่นและยอมรับในความสามารถ ให้ความสำคัญและยกย่องผู้ร่วมงานด้วยความจริงใจ เป็นนักฟังที่ดี และมีความกระตือรือร้น

3. ทักษะทางด้านคตินิยมจากข้อคำถามจำนวน 15 ข้อผลการวิจัยพบว่าผู้นิเทศภายในโรงเรียนรับรู้ว่าคุณเองมีทักษะทางด้านคตินิยมอยู่ในระดับมาก 14 ข้อ ระดับปานกลาง 1 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้แก่ เข้าใจนโยบายการจัดการศึกษาของโรงเรียน สามารถแนะนำแหล่งความรู้ต่างๆ ได้ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 สามารถเสนอแนะความคิดเห็นในการวางแผนปฏิบัติงานได้ สามารถเสนอแนวความคิดและวิธีการสอนใหม่ๆ ได้ และสามารถกำหนดแนวทางปฏิบัติงานนิเทศที่สอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาของโรงเรียน สามารถมองภาพรวมของงานที่จะปฏิบัติล่วงหน้าได้อย่างมีระบบ สามารถให้แนวคิดและนโยบายในการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจของกลุ่มได้ และสามารถประเมินผลการทำงานและนำผลการประเมินมาปรับปรุงการทำงานได้ สามารถหา

แนวคิดและนโยบายในการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพ สามารถคาดการณ์ล่วงหน้าได้อย่างมีเหตุผลทำให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความราบรื่น สามารถประสานงานคนในองค์กรให้ดำเนินงานให้ดำเนินงานตามหน้าที่และแผนงานอย่างได้ผล สามารถจัดคนเข้าทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถจัดระบบหน่วยงานการนิเทศภายในโรงเรียนได้ และมีทักษะในการใช้คำถาม

จากข้อคำถามเดียวกันผลการวิจัยพบว่าครูผู้รับการนิเทศรับรู้ว่าคุณนิเทศมีทักษะทางด้านคตินิยมในระดับมาก 9 ข้อ ระดับปานกลาง 6 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้แก่ เข้าใจนโยบายการจัดการศึกษาของโรงเรียนสามารถแนะนำแหล่งความรู้ต่างๆได้ สามารถกำหนดแนวทางปฏิบัติงานนิเทศที่สอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาของโรงเรียน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 สามารถประเมินผลการทำงานและนำผลการประเมินมาปรับปรุงการทำงานได้ สามารถเสนอแนะความคิดเห็นในการวางแผนปฏิบัติงานได้และสามารถเสนอแนวความคิดและวิธีการสอนใหม่ๆได้เท่ากัน สามารถให้แนวคิดและนโยบายในการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจของกลุ่มได้ สามารถหาแนวคิดและนโยบายในการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพ สามารถคาดการณ์ล่วงหน้าได้อย่างมีเหตุผลทำให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความราบรื่น สามารถมองภาพรวมของงานที่จะปฏิบัติล่วงหน้าได้อย่างมีระบบ สามารถประสานงานคนในองค์กรให้ดำเนินงานตามหน้าที่และแผนงานอย่างได้ผล มีทักษะในการใช้คำถาม สามารถจัดคนเข้าทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและ สามารถจัดระบบหน่วยงานการนิเทศภายในโรงเรียนได้

เมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบเป็นรายข้อเกี่ยวกับ ทักษะทางด้านคตินิยมพบว่าระหว่างการรับรู้ของคุณนิเทศและครูผู้รับการนิเทศมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อยู่ 1 ข้อ สามารถให้แนวคิดและนโยบายในการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจของกลุ่มได้

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบทักษะของคุณนิเทศภายในโรงเรียนตามการรับรู้ของตนเองและครูในโรงเรียนระดับประถมศึกษาในเครือข่ายนิเทศเขตศูนย์การศึกษาในเครือข่ายเขตศูนย์การศึกษาในประเทศไทย

ทักษะทางด้านเทคนิค ทักษะทางด้านมนุษยสัมพันธ์ และทักษะทางด้านคตินิยมตามการรับรู้ของตนเองและครูในโรงเรียนระดับประถมศึกษาในเครือข่ายนิเทศเขตศูนย์การศึกษาในประเทศไทยพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้ง 3 ด้าน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเกี่ยวกับทักษะการนิเทศของผู้นิเทศภายในโรงเรียนตามการรับรู้ของตนเองและครูในโรงเรียนระดับประถมศึกษาในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทยมีข้อควรอภิปรายและเสนอแนะดังนี้

1. ผลการวิจัยเกี่ยวกับทักษะทางด้านเทคนิคเป็นที่น่าสังเกตว่าทักษะที่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศมีความเห็นตรงกันเป็นอันดับแรกและมีค่าคะแนนเฉลี่ยระดับมาก คือสามารถปฏิบัติตามขั้นตอนต่างๆได้อย่างถูกต้องตามระเบียบแบบแผนของโรงเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูผู้นิเทศส่วนใหญ่เป็นครูหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์จึงให้ความสำคัญและเห็นความจำเป็นของงานธุรการว่ามีความจำเป็นต่องานนิเทศเป็นอย่างมากซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าหากผู้นิเทศมีทักษะด้านนี้อยู่ในระดับมากจะเป็นการส่งผลดีต่อการเป็นผู้นิเทศซึ่งสอดคล้องกับ คิมบอลล์ ไวลส์(1967) ที่เสนอแนวคิดเกี่ยวกับทักษะของผู้นิเทศว่าควรมีทักษะเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมหลักฐานต่างๆอย่างมีระบบ และสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2532) สรุปถึงทักษะผู้นิเทศในโรงเรียนว่าจำเป็นต้องรู้ถึงการจัดการทางธุรการเป็นพื้นฐานไว้ก่อนโดยการฝึกฝนทำงานตามระเบียบแบบแผนอยู่เป็นประจำจนทำให้เกิดทักษะและความชำนาญจะทำให้ทำงานมีระเบียบแบบแผน รัดกุมและทำให้งานคล่องตัวขึ้น

ทักษะด้านเทคนิคที่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศมีความเห็นตรงกันว่าผู้นิเทศยังมีทักษะในด้านความสามารถในการใช้เครื่องมืออุปกรณ์ต่างๆที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานนิเทศ เช่น คอมพิวเตอร์ ฯลฯ อยู่ในระดับปานกลาง ผู้วิจัยมีความเห็นว่าอาจเกิดจากขาดการฝึกอบรมวิธีการใช้ หรือการที่มีเจ้าหน้าที่ของโรงเรียนคอยอำนวยความสะดวกซึ่งที่จริงแล้วเรื่องความสามารถในการใช้เครื่องมือ อุปกรณ์เหล่านี้เป็นเรื่องที่มีความจำเป็นต่อผู้นิเทศซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุจิตรา อุทธิเสน (2533) ที่พบว่ากรณีที่บุคลากรขาดความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานย่อมเป็นปัญหาหลักในการปฏิบัติงานทั่วไป ซึ่งต้องแก้ไขโดยเร็ว และสอดคล้องกับความเห็นของวไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2530) ที่ว่า ผู้นิเทศควรมีความชำนาญในการใช้อุปกรณ์ต่างๆที่จำเป็นในการทำงานเพื่อแนะนำบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้ใช้สิ่งเหล่านั้นได้ ผู้วิจัยเห็นว่าผู้บริหารควรจัดเวลาในการฝึกอบรมและมีการจัดเตรียมเครื่องมืออุปกรณ์เหล่านี้ให้เพียงพอในการทำงานแก่ผู้นิเทศเพื่อให้พัฒนาตนเอง เพราะจะช่วยให้ผู้นิเทศทำงานได้คล่องตัวขึ้นซึ่งจะส่งผลดีต่อการนิเทศภายในโรงเรียนต่อไป

ส่วนทักษะเกี่ยวกับความสามารถเขียนบทความทางวิชาการเป็นทักษะทางด้านเทคนิคที่ผู้รับการนิเทศและผู้นิเทศมีความเห็นตรงกันว่าผู้นิเทศมีทักษะด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง ผู้วิจัยมีความเห็นว่าหากได้มีการพัฒนาส่งเสริมผู้นิเทศภายในโรงเรียนให้สามารถถ่ายทอดความรู้ และ

ประสบการณ์ต่างๆออกมาให้ผู้อื่นเข้าใจได้ในรูปของการเขียนบทความทางวิชาการ จะทำให้เกิดประโยชน์เพิ่มขึ้น เพราะเป็นการสร้างความเป็นผู้นำ สร้างศรัทธา และเป็นการกระตุ้นให้เกิดการตื่นตัวทางวิชาการทำให้ครูเกิดความเชื่อถือและยอมรับในความสามารถของผู้นิเทศอีกทางหนึ่งได้ ซึ่งสอดคล้องกับวรรณพร ภิรมย์รัตน์ และ วิริยะ บุญยะนิวาสน์ (2536) ได้ให้ความเห็นไว้ว่าผู้นิเทศต้องมีหน้าที่กระตุ้นให้ครูเกิดความตื่นตัวทางวิชาการอยู่เสมอ ด้วยวิธีการต่างๆเช่น เขียนบทความ เสนอแนะ ฯลฯ เมื่อผู้นิเทศต้องทำหน้าที่ดังกล่าวผู้นิเทศจำเป็นต้องได้รับการพัฒนา ฝึกฝนทักษะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเขียนบทความ ผลงานทางวิชาการนั้นเป็นเรื่องที่ละเอียดและต้องมีพื้นฐานที่ถูกต้อง ซึ่งตรงกับที่จินตนา ไบกาชุยี (2531) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่าผู้เขียนผลงานทางวิชาการนั้นต้องมีความรู้ความเข้าใจ หลักปฏิบัติอย่างละเอียด ศึกษาแนวทางการเขียน มีความตั้งใจ สนใจและลงมือฝึกหัดจึงจะเกิดความชำนาญสามารถเขียนได้อย่างมีคุณภาพ ผู้วิจัยเห็นว่าโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลทุกโรงเรียนมีการพิมพ์วารสารของโรงเรียนอยู่ น่าจะใช้วารสารเหล่านี้ในการเป็นเครื่องมือกระตุ้นให้ผู้นิเทศได้เขียนบทความ ผลงานทางวิชาการ ลงพิมพ์ในวารสารของโรงเรียน เมื่อมีการเริ่มจากผู้นิเทศก่อน แล้วจึงขยายต่อมาในครูแต่ละหมวด หรือแต่ละระดับชั้นโดยส่งบทความ และผลงานทางวิชาการลงพิมพ์ในวารสารของโรงเรียนเหล่านี้ โดยใช้วิธีส่งเสริมให้เกิดกำลังใจในการเขียนด้วยการเชิญชวนให้ส่งผลงานเข้าประกวด หรือสนับสนุนให้เขียนในโอกาสสำคัญต่างๆของโรงเรียนเป็นต้น จะเป็นการช่วยพัฒนาความสามารถในการเขียนบทความ และผลงานทางวิชาการได้

จากผลการเปรียบเทียบเป็นรายข้อกล่าวโดยสรุปพบว่าทักษะทางด้านเทคนิคที่ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศมีการรับรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่น่าสนใจได้แก่สามารถสร้างบรรยากาศการประชุมให้เป็นแบบประชาธิปไตยได้ สามารถสรุปมติของที่ประชุมได้ สามารถเป็นประธานในที่ประชุมได้ สามารถทำให้ครูได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นกับงาน นโยบาย และระเบียบวิธีการต่างๆที่จะดำเนินงานต่อไป ทั้ง 4 ข้อนี้ผู้นิเทศรับรู้ว่าคุณเองมีทักษะอยู่ในระดับมาก ในขณะที่ผู้รับการนิเทศรับรู้ว่าคุณเองมีทักษะอยู่ในระดับมากเพียงข้อที่สามารถสร้างบรรยากาศการประชุมให้เป็นแบบประชาธิปไตยได้ ในฐานะที่ผู้นิเทศเป็นผู้นำกลุ่ม กวินน์ (Gwynn, 1974) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่าควรเป็นผู้มีทักษะในการเป็นผู้ริเริ่มเสนอความคิดใหม่ เป็นผู้ให้กำลังใจ เป็นผู้คอยกระตุ้นเชื่อเชิญให้สมาชิกได้มีส่วนร่วมในกลุ่ม รวมถึงการยอมรับบทบาทของผู้อื่น กำหนดจุดมุ่งหมายของปัญหา เข้าใจลักษณะความคิดของกลุ่ม เสนอแนะจุดประสงค์ตามแนวคิดนั้น เป็นผู้ทำหน้าที่สรุปสิ่งที่ได้จากการอภิปรายกลุ่มและนำไปใช้ในทางปฏิบัติได้ เป็นผู้แถลงผลการประชุมได้ เป็นต้น ซึ่งทักษะเหล่านี้ต้องได้รับการฝึกฝน ให้ผู้นิเทศมีทักษะเป็นที่ยอมรับอีกทั้งยังมีจำนวนผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศบางส่วนที่ยังไม่เคยเข้ารับการอบรม หรือสัมมนาความรู้เกี่ยวกับ

กับการนิเทศการศึกษาจึงมีส่วนทำให้ขาดความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับหลักการนิเทศการศึกษาจึงควรจะได้มีการจัดการอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับเรื่องเหล่านี้ให้แก่บุคลากรของโรงเรียนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับภาคภายในโรงเรียนเพื่อทำให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน ซึ่งปัญหาเหล่านี้สอดคล้องกับ งานวิจัยของกองแผนงาน กรมสามัญศึกษา (2529) ที่พบว่าอุปสรรคที่เกิดจากบุคลากรของโรงเรียนซึ่งพบจากการดำเนินงาน ได้แก่ปัญหาเรื่องความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องงานนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนไม่ตรงกัน ปัญหาเรื่องการยอมรับ และปัญหาเรื่องทักษะของผู้นิเทศ เป็นเรื่องจำเป็นที่ผู้บริหารโรงเรียนควรสนับสนุนเพิ่มพูนทักษะของผู้นิเทศและควรจัดการอบรมสัมมนาในเรื่องการนิเทศการศึกษาซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะในงานวิจัยของ นพวรรณ ญาณะนันท์ (2540) ว่าผู้บริหารควรสนับสนุนบุคลากรในโรงเรียนเข้ารับการอบรมสัมมนา หรือ ศึกษาต่อเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา โดยเป็นผู้ริเริ่ม สนับสนุน และเสริมกำลังใจให้แก่ผู้ปฏิบัติงานด้านการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ

นอกจากนี้ยังมีทักษะด้านเทคนิคที่พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่น่าจะนำมาอภิปรายไว้ดังนี้

ความสามารถจัดวางตัวบุคคลให้สมกับความสามารถของแต่ละบุคคล ในข้อนี้ผู้วิจัยเห็นว่าผู้นิเทศอาจเป็นเพียงผู้รับนโยบายจากผู้บริหาร โดยตำแหน่งเองแล้วไม่มีอำนาจในการวางตัวบุคคลได้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่าหากได้มีการปรับเป็น การสร้างความร่วมมือกันระหว่างผู้บริหารผู้นิเทศ และครูผู้รับการนิเทศ ในการประชุมหรือการออกแบบสอบถามถึงความสามารถของแต่ละบุคคลจะสามารถช่วยในการตัดสินใจในการจัดวางตัวบุคคลให้เหมาะสมกับความสามารถได้ซึ่งเรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญอีกประการหนึ่งที่ไม่ควรละเลยในการหมั่นสำรวจสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการด้านการเรียนการสอนซึ่งสอดคล้องกับปัญหาที่พบในงานวิจัยของชูชัย ประดับสุข (2537) ที่พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ด้านการเรียนการสอน ผู้วิจัยเห็นว่าถ้าได้มีการหมั่นสำรวจเช่นนี้จะทำให้สามารถจัดวางตัวบุคคลได้เหมาะสมกับความสามารถและสอดคล้องกับคิมบอลล์ ไวลล์ (1967) ที่ได้กล่าวถึงทักษะในการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาไว้ว่าผู้นิเทศที่ดีควรจัดวางตัวบุคคลให้เหมาะสมกับหน้าที่การงานและเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานได้ใช้ความสามารถของตนเองได้อย่างเต็มที่

ความสามารถเขียนแผนภูมิและจัดทำสถิติในการนำเสนอข้อมูลได้ เรื่องนี้เป็นความรู้ที่มีความจำเป็นต่อการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2533) ที่ได้กล่าวถึงหลักการนิเทศภายในไว้ว่าเป็นงานที่ถูกต้องตามหลักวิชาการและเป็นวิทยาศาสตร์ ทำงานเป็นระบบ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า

การนำเสนอข้อมูลด้วยการเขียนแผนภูมิและจัดทำสถิตินับเป็นอีกทางหนึ่งในการทำให้การนิเทศภายในมีขั้นตอนการทำงานที่ชัดเจนและต่อเนื่องได้ว่าเป็นรูปธรรม ผู้นิเทศจึงน่าที่จะต้องพัฒนาตนเองในด้านการเขียนแผนภูมิและจัดทำสถิติโดยการขอคำแนะนำ หรือศึกษาจากผู้เชี่ยวชาญในเรื่องเหล่านี้เพราะมีความจำเป็นในการประเมินผล และการเก็บรวบรวมหลักฐานต่างๆอย่างมีระบบ ซึ่งสอดคล้องกับทิวจิตร วรุตบางกูร และสุพิชญา อีระกุล (2523) ได้กล่าวว่าผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศจะต้องมีคุณสมบัติในด้านการประเมินผล โดยการเลือกใช้เครื่องมือในการประเมินผลให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ง่ายแก่การเข้าใจ และเมื่อประเมินผลได้ข้อมูลมาพิจารณาแล้วสามารถนำมาปรับปรุงโครงการนิเทศให้ดีขึ้นจึงควรมีการปรับปรุงทักษะในด้านการเขียนแผนภูมิและจัดทำสถิติในการนำเสนอข้อมูลให้แก่ผู้นิเทศ

และความสามารถสถิติวิธีการปฏิบัติงานต่างๆได้เรื่องนี้ซึ่งเรื่องนี้นับว่าเป็นทักษะที่สำคัญอย่างยิ่งอีกประการหนึ่งของผู้นิเทศดั่งที่นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2535) ได้เสนอไว้ว่าวิชาการมีการพัฒนาและก้าวหน้าอยู่ตลอดเวลา การหยุดอยู่กับที่ก็จะกลายเป็นล้าหลัง ดังนั้นการขาดประสบการณ์ของครูใหม่ หรือครูเก่าที่ก้าวไม่ทันต่อเทคนิควิธีการสอนอีกทั้งผลการวิจัยค้นคว้าใหม่ๆที่เกิดขึ้นในวิชาการต่างๆควรได้รับการเผยแพร่ และแปลความหมายออกเป็นการปฏิบัติ เพื่อให้การศึกษาก้าวหน้าและงอกงามขึ้นซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าผู้นิเทศในฐานะเป็นผู้นำทางวิชาการควรมีการฝึกฝนจนสามารถสถิติวิธีการปฏิบัติงานต่างๆได้ ซึ่งถ้าผู้นิเทศเป็นผู้มีประสบการณ์ทางการสอน จะช่วยให้สามารถสถิติวิธีการปฏิบัติงานต่างๆได้ ซึ่งสอดคล้องกับชารี มณีศรี.(2542) ที่กล่าวไว้ในสหรัฐอเมริกาโดยเฉพาะรัฐทางใต้กำหนดวิชาชีพอเฉพาะตำแหน่งศึกษานิเทศก์อย่างน้อยจะต้องสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท และมีประสบการณ์ทางการสอนมาแล้วอย่างน้อย 3 ปี เพราะการนิเทศจะต้องอาศัยหลักวิเคราะห์ การใช้ตรรกวิทยา (Logic) เป็นผู้มีประสบการณ์ด้านการบริหาร ความเป็นผู้นำ หรือกระบวนการหมู่ และควรมีทักษะในการสอน หากศึกษานิเทศก์ไม่เคยสอนมาก่อนย่อมยากที่จะเข้าใจบทบาทของครู ลักษณะวิธีสอน การแก้ปัญหาเด็ก ประสบการณ์เหล่านี้จะพบได้เฉพาะในห้องเรียนเท่านั้น และการคัดเลือกบุคคลเพื่อแต่งตั้งเป็นศึกษานิเทศก์ของไทย ระบุว่าต้องผ่านการสอน มีประสบการณ์ด้านการสอนมาก่อน หากบุคคลนั้นเคยทำงานด้านการบริหาร (ผู้ช่วยครูใหญ่ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่) จะได้รับพิจารณาเป็นพิเศษต่างหาก ดังนั้นจากข้อมูลที่ได้รับจากการวิจัยนี้ ผู้วิจัยจึงเสนอแนะว่าควรมีการปรับปรุงให้ผู้นิเทศซึ่งมีอยู่เป็นส่วนน้อยที่ไม่ได้ทำการสอนควรจะได้มีการพัฒนาให้เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการสอนด้วยจะดีกว่าเพื่อทำให้เกิดผลดีต่อการนิเทศต่อไป

2. ผลการวิจัยเกี่ยวกับทักษะทางด้านมนุษยสัมพันธ์พบว่าผู้นิเทศ และครูผู้รับการนิเทศ รับรู้ว่าคุณนิเทศมีทักษะในค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากมีจำนวน 17 ข้อเท่ากัน สิ่งที่น่าสนใจคือมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อยู่ 8 ข้อ โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้ดังนี้ การให้ความสำคัญและยกย่องผู้ร่วมงานด้วยความจริงใจ การเป็นนักฟังที่ดี สามารถเป็นที่ปรึกษาของผู้อื่นได้ สามารถสร้างให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงานได้ หาโอกาสพบปะสังสรรค์เป็นกันเองกับครูโดยสม่ำเสมอ สามารถปฏิบัติตนให้ครูเชื่อมั่นและยอมรับในความสามารรถ มีความกระตือรือร้น และสามารถเข้าใจหลักพื้นฐานความต้องการของมนุษย์ จะเห็นได้ว่าทั้ง 8 ข้อนี้เป็นประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวเนื่องกับทักษะทางด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้นิเทศ ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งเนื่องจากต้องทำงานประสานกับผู้อื่นและเรื่องนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ถวิล วรรณประเก (2523) ที่ว่าการนิเทศการศึกษาจะได้ผลดีนั้นผู้นิเทศจะต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับครูและผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของวไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2530) ที่กล่าวว่า ทักษะทางด้านมนุษยสัมพันธ์นี้ผู้นิเทศจำเป็นต้องมีมากกว่าทักษะด้านอื่นๆ เพราะเป็นความสามารถในการเข้าหากับคน ต้องรู้ว่าจะทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างไร จะมีวิธีการกระตุ้นหรือจูงใจให้คนทำงานตามหน้าที่ได้อย่างไร และจะต้องเข้าใจหลักหรือทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมต่างๆ ของมนุษย์ ผู้วิจัยเห็นว่าในการคัดเลือกผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศมีความสำคัญมาก จำเป็นต้องหาผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ มีความเข้าใจเกี่ยวกับผู้ร่วมงานซึ่งในเรื่องเหล่านี้วรรณพร ภิรมย์รัตน์ และ วิริยะ บุญยะนิวาสน์ (2536) ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่าการแต่งตั้งผู้ทำหน้าที่นิเทศและ รับผิดชอบการนิเทศภายในโรงเรียน มีบทบาทในการวางแผนปฏิบัติงาน ร่วมปฏิบัติงานและประเมินผลการปฏิบัติงาน ร่วมกันกับผู้บริหารโรงเรียน บุคลากรดังกล่าวอาจแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน การแต่งตั้งครูที่ได้รับคัดเลือกจากเพื่อนครูให้เป็นผู้นิเทศเป็นคณะกรรมการ จะช่วยแก้ปัญหา การไม่ยอมรับผู้นิเทศได้ในระดับหนึ่ง และเพื่อให้เกิดการประสานงานที่ดีในการทำงาน ควรแต่งตั้งผู้ที่มีความรับผิดชอบสูง มนุษยสัมพันธ์ดี มีความสามารถทางวิชาการ เป็นที่ยอมรับของเพื่อนครู ให้เป็นกรรมการและเลขานุการ ผู้วิจัยจึงเห็นว่าผู้บริหารควรให้ความสำคัญขั้นตอนในการเลือกผู้นิเทศที่มีทักษะเพื่อให้เป็นคณะกรรมการนิเทศ หรือผู้นิเทศภายในโรงเรียนอย่างรอบคอบเพราะมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการนิเทศภายในโรงเรียนดังที่มณี พึ่งโต (2526) กล่าวว่า การนิเทศภายในโรงเรียนจะประสบผลสำเร็จ หรือ ล้มเหลวย่อมขึ้นอยู่กับทักษะของผู้นิเทศเป็นสิ่งสำคัญ

การรับรู้ของผู้นิเทศว่าสามารถจัดให้มีการสังสรรค์เพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีจัดอยู่ในระดับปานกลางนั้นเป็นเรื่องที่ผู้วิจัยเห็นว่าควรนำมาอภิปรายสาเหตุอาจเป็นเพราะผู้นิเทศส่วนใหญ่ตระหนักว่าตนเองเป็นครูหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์และคิดว่าเรื่องเหล่านี้ควรเป็นหน้าที่ของฝ่าย

ผู้บริหาร แต่อย่างไรก็ตามผู้วิจัยเห็นว่าถ้าได้มีการเริ่มจากการจัดให้มีการสังสรรค์เฉพาะในหมวดก่อนอาจจะช่วยสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีได้โดยการแข่งกีฬา เล่นเกม เป็นต้น ในขณะที่เดียวกันควรมีการประชุมเพื่อเสนอให้ผู้บริหารเห็นความสำคัญและขยายการจัดการสังสรรค์เพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีแก่ทุกหน่วยงานของโรงเรียน เรื่องนี้มีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อกรณีศึกษาคิมบอลล์ ไวลส์(Kimball Wiles, 1967) ได้เสนอแนวคิดไว้ว่าผู้นำต้องมีทักษะในความเป็นผู้นำในการสร้างความเป็นกันเอง เพื่อให้เกิดความรู้สึกรักใคร่ชอบพอซึ่งกันและกัน และในด้านมนุษยสัมพันธ์ผู้นำนิเทศควรสร้างความเป็นกันเองและความคุ้นเคยกับผู้ร่วมงานเพราะจากงานวิจัยของสมาคมจัดการศึกษาแห่งชาติ(The National Management, 1974) ได้กล่าวว่าสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้นำนิเทศประสบความล้มเหลวก็คือมีความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงานไม่ดีพอ เข้ากับผู้ร่วมงานไม่ได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของเสาวภา เชาวรัชลากร(2524) ที่ผลการวิจัยพบว่าปัญหาในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนคือครูไม่ให้ความร่วมมือ ไม่ยอมรับผู้นำนิเทศ และขาดการประสานงาน ดังนั้นเมื่อพบว่าทักษะของผู้นำนิเทศข้อนี้อยู่ในระดับปานกลางจึงควรที่จะพัฒนาทักษะในเรื่องความสามารถจัดให้มีการสังสรรค์เพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีนี้ด้วย

ส่วนการรับรู้ของผู้รับการนิเทศที่เห็นว่าผู้นำนิเทศมีทักษะในเรื่องความสามารถเป็นผู้นำในการอธิบายได้อยู่ในระดับปานกลาง เกี่ยวกับเรื่องนี้ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการจัดการฝึกอบรมและพัฒนาทักษะในการเป็นผู้นำให้แก่ผู้นำนิเทศและในขณะที่เดียวกันควรมีการเพิ่มพูนทักษะโดยการนำความรู้ที่ได้จากการอบรมให้ผู้นำนิเทศนำมาถ่ายทอดเพื่อเป็นการเสริมให้ผู้นำนิเทศเป็นที่ยอมรับซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอเนก มีชัย (2535) ที่พบว่าครูที่ได้รับมอบหมายให้ไปนิเทศภายในโรงเรียนที่ผ่านการฝึกอบรมไปแล้วไม่นำความรู้ไปพัฒนาตนเอง และหน่วยงาน นอกจากนี้ผู้วิจัยยังเห็นว่าเป็นการฝึกอบรมคุณภาพและการเตรียมตัวให้ผู้นำนิเทศมีความตื่นตัวอยู่ตลอดเวลาด้วย ซึ่งเป็นส่วนสำคัญยิ่งในการสร้างความน่าเชื่อถือ และศรัทธาซึ่งเรื่องนี้ตรงกับที่หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา(2532) ได้กล่าวถึงทักษะผู้นำนิเทศเชิงมนุษยสัมพันธ์ว่าเป็นความสามารถที่ผู้นำนิเทศจะทำตนให้เป็นคนดี คนน่าเชื่อถือศรัทธา คนมีบุคลิกภาพส่วนตัวดี และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี เป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพจูงใจคนให้ทำงานได้ผล มีมนุษยสัมพันธ์ ผู้นำนิเทศเชิงมนุษยสัมพันธ์ จะสามารถในการนำบุคลากรผู้รับการนิเทศให้ทำงานได้ผลและบรรยากาศการทำงาน เป็นไปในทางบวก น่ายินดี และร่วมมือร่วมใจกัน ทักษะในด้านนี้นับว่าสำคัญมาก การฝึกฝนสร้างสรรคเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ทั้งในด้านความรู้สึก จิตใจ และบุคลิกภาพต้องเกิดจากการปรับตัว และปรับพฤติกรรมให้ได้ผล ซึ่งยากกว่าการเรียนรู้ในทักษะทางเทคนิค เชิงธุรการ และวิชาการ

ส่วนประเด็นที่ผู้วิจัยนำมาอภิปรายเป็นประเด็นสุดท้ายของทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์นี้เป็นผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่พบว่าการรับรู้ของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศมีความเห็นตรงกันว่าผู้นิเทศมีทักษะอยู่ในระดับปานกลางในทักษะย่อย 2 ข้อ คือการมีทักษะในการสัมภาษณ์ และความสามารถในการสอบถามและสะท้อนความรู้สึกของครูได้ถูกต้องซึ่งทั้ง 2 ข้อนี้เป็นทักษะที่เบน แฮม ฮาร์ริส (Ben M Hamis ,1987) ได้ให้ความสำคัญไว้ว่าการเป็นผู้นิเทศที่มีประสิทธิภาพควรมีทักษะในด้านการรู้จักสัมภาษณ์ การรู้จักสังเกต และความสามารถในการสะท้อนความรู้สึกและความคิดออกมาซึ่งเกี่ยวกับเรื่องนี้ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นทักษะที่ผู้นิเทศสามารถเพิ่มพูนได้จากการพัฒนาตนเองโดยการฝึกฝน ค้นคว้าประกอบกับต้องรู้จักประยุกต์จึงจะทำให้เป็นผู้นิเทศที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องเหล่านี้เป็นซึ่งสอดคล้องกับกลิกแมน (Glickman, 1990) ที่ว่าผู้ทำหน้าที่นิเทศต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการประยุกต์เอาความรู้ไปทำให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

3. ผลการวิจัยเกี่ยวกับทักษะทางด้านคตินิยมจำนวน 15 ข้อพบว่าระหว่างการรับรู้ของผู้นิเทศและครูผู้รับการนิเทศมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อยู่ 1 ข้อคือสามารถให้แนวคิดและนโยบายในการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจของกลุ่มได้ และผู้นิเทศรับรู้ว่าคุณเองมีทักษะทางด้านคตินิยมอยู่ในระดับมากเป็นจำนวน 14 ข้อ ซึ่งแตกต่างกับที่ครูผู้รับการนิเทศรับรู้ว่าคุณมีทักษะอยู่ในระดับมากเพียง 9 ข้อจึงน่าสนใจเกี่ยวกับทักษะย่อยทั้ง 6 ข้อนั้นซึ่งผู้วิจัยพบว่าเกี่ยวกับ สามารถคาดการณ์ล่วงหน้าได้อย่างมีเหตุผลทำให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความราบรื่น สามารถมองภาพรวมของงานที่จะปฏิบัติล่วงหน้าได้อย่างมีระบบสามารถประสานงานคนในองค์กรให้ดำเนินงานตามหน้าที่และแผนงานอย่างได้ผล มีทักษะในการใช้คำถาม สามารถจัดคนเข้าทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ สามารถจัดระบบหน่วยงานการนิเทศภายในโรงเรียนได้ ซึ่งผู้วิจัยได้แยกประเด็นและนำมาอภิปรายไว้ดังนี้

สามารถคาดการณ์ล่วงหน้าได้อย่างมีเหตุผลทำให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความราบรื่น และ สามารถมองภาพรวมของงานที่จะปฏิบัติล่วงหน้าได้อย่างมีระบบ จากผลสรุปของแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพผู้วิจัยพบว่าผู้นิเทศร้อยละ 44 เป็นครูหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ มีเพียงร้อยละ 5 และร้อยละ 7 ที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนและผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนตามลำดับ ทั้งนี้จึงอาจจะเป็นไปได้ว่าเป็นเพราะระบบการบริหารของโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลส่วนใหญ่ดำเนินงานโดยคณะผู้บริหารตั้งนั้นในการวางแผน คาดการณ์ และ การมองภาพรวมของงานล่วงหน้าส่วนใหญ่จึงเป็นหน้าที่ของคณะผู้บริหาร ผู้นิเทศเป็นเพียงผู้รับนโยบาย จึงทำให้ทักษะของ

ผู้นิเทศในข้อเหล่านี้อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเรื่องนี้ควรมีพิจารณาปรับปรุงเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการนิเทศการศึกษาที่ว่าการศึกษาเป็นกระบวนการทำงานร่วมกัน ระหว่างผู้บริหาร ผู้นิเทศ และ ผู้รับการนิเทศ (สังัด อุทรานันท์ ,2530) และควรมีการประชุมให้ความรู้และทำความเข้าใจร่วมกันเพื่อให้เข้าใจบทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ เพราะเมื่อมีการเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนอย่างชัดเจน จะทำให้ผู้นิเทศทำงานด้วยความราบรื่นและช่วยลดความรู้สึกขัดแย้งของผู้รับการนิเทศที่มีต่อผู้นิเทศด้วย (วรรณพร ภิรมย์รัตน์ และวิริยะ บุญยะนิสาสน์, 2536)

สามารถประสานงานคนในองค์กรให้ดำเนินงานตามหน้าที่และแผนงานอย่างได้ผลและสามารถจัดระบบหน่วยงานการนิเทศภายในโรงเรียนได้ เกี่ยวกับเรื่องนี้เป็นเรื่องที่มีผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศศิธร เติมมรด (2535) ที่พบว่าผู้นิเทศยังขาดความรู้และทักษะในการนิเทศ ปัญหาการจัดระบบให้เอื้อต่อการนิเทศ ได้แก่โรงเรียนขาดวิธีการและขั้นตอนที่ชัดเจนในการกำกับดูแล ควบคุมและประเมินผล ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศปฏิบัติได้ไม่ตรงตามเวลาที่กำหนด ผู้วิจัยเห็นว่าเกี่ยวกับเรื่องนี้ผู้บริหารโรงเรียนสามารถช่วยเหลือโดยการชี้ให้ทุกหน่วยงานเห็นความสำคัญของการนิเทศภายในโรงเรียน และให้ความสำคัญต่อการทำงานของผู้นิเทศเพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้นิเทศอีกทั้งทำให้ทุกฝ่ายเห็นความสำคัญและให้ความร่วมมือกับงานนิเทศภายในโรงเรียนซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ เพ็ญพักตร์ ลิ้มสัมพันธ์และคณะ (2532) ที่ว่าการเสริมสร้างกำลังใจของผู้บริหารมีผลโดยตรงต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้ปฏิบัติงาน และส่งผลต่อความสัมฤทธิ์ของการนิเทศภายใน ผู้วิจัยเห็นว่าในขณะเดียวกันผู้นิเทศเองควรพัฒนาตนเองเพื่อให้เป็นผู้นิเทศที่มีประสิทธิภาพเช่นการศึกษาวิธีการจัดระบบหน่วยงานการนิเทศ การพัฒนาตนเองเพื่อสร้างผลสัมฤทธิ์ในการทำงาน ทักษะในการประเมินผล เป็นต้น

สามารถจัดคนเข้าทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากผลการวิจัยพบว่าผู้นิเทศมีทักษะในด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งทักษะที่จำเป็นเกี่ยวกับความสามารถนี้ผู้วิจัยเห็นว่าเกี่ยวข้องกับทักษะในด้านการวิเคราะห์ การวินิจฉัย และการสังเคราะห์ซึ่งเบนเอ็ม แฮร์ริส (Ben M Harris, 1987) กล่าวว่า เป็นทักษะที่จำเป็นต้องใช้ในการเป็นผู้นิเทศซึ่งเป็นเรื่องที่ค่อนข้างยาก ผู้นิเทศจำเป็นต้องหาวิธีการต่างๆช่วยในการจัดคนเข้าทำงานโดยในขณะเดียวกันที่ไม่ทำลายขวัญและกำลังใจของครูด้วยซึ่งเรื่องนี้ ชารี มณีศรี ได้เสนอแนะว่าควรได้มีการสำรวจ หรือออกแบบสอบถามสภาพทั่วไปในการทำงานเพื่อจะหาทางแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น รวมทั้งเป็นการรักษาหัวใจในการทำงานด้วย ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าเป็นวิธีการที่ใดอย่างหนึ่งในการออกแบบสอบถามความถนัด ความต้องการของครูด้วยเพื่อประกอบในการพิจารณาการจัดคนเข้าทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ส่วนทักษะทางด้านคตินิยมเกี่ยวกับการมีทักษะในการใช้คำถามเป็นทักษะย่อยที่ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศมีความเห็นตรงกันว่ามีความอยู่ในระดับปานกลาง เกี่ยวกับเรื่องนี้ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นทักษะที่ผู้นิเทศควรพัฒนาโดยใช้การสังเกต การฝึกอบรม ตลอดจนศึกษาด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอและนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมโดยที่ผู้นิเทศต้องตระหนักว่าทักษะในการใช้คำถามควรเป็นไปในเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับวิจิตร วรุตบางกูร และสุพิชญา ธีระกุล (2523) ได้กล่าวว่าผู้นิเทศต้องฝึกฝนและปลูกฝังทักษะด้านต่างๆให้มากเพื่อประโยชน์ในการทำงานร่วมกับผู้อื่นเพราะเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน และควรอยู่บนฐานแห่งความจริงใจ

กล่าวโดยสรุปเมื่อพิจารณาทักษะการนิเทศทั้ง3ทักษะของผู้นิเทศภายในโรงเรียนตาม การรับรู้ของตนเองและครูในโรงเรียนระดับประถมศึกษาในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทยจะเห็นว่าผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศรับรู้ตรงกันว่าในทักษะทั้ง3ด้านนี้ผู้นิเทศมีทักษะอยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามลำดับตามค่าเฉลี่ยของทักษะได้ดังนี้ด้าน มนุษยสัมพันธ์ ด้านคตินิยม และด้านเทคนิค ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยนี้พบว่าทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้นิเทศมีระดับมากเป็นอันดับแรก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนวลศรี ตาลิน(2533)ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องทักษะทางการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาใต้สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติตามการรับรู้ของตนเองพบว่า ค่าเฉลี่ยตามการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียนในด้านทักษะมนุษยสัมพันธ์มีอยู่ในระดับมากที่สุด แต่ผลการวิจัยต่างกันว่าที่ทักษะทางด้านเทคนิคของผู้บริหารอยู่ในระดับมาก และทักษะทางด้านคตินิยมอยู่ในระดับน้อยเกี่ยวกับเรื่องนี้ผู้วิจัยเห็นว่าผลการวิจัยพบว่าผู้นิเทศมีทักษะทางด้านมนุษยสัมพันธ์อยู่ในระดับมากเป็นลำดับแรกมีความเหมาะสมและตรงกับจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาที่พนัส หันนาคินทร์ (2529) ให้ไว้ว่าการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นการช่วยเหลือซึ่งกันและกันโดยบุคลากรภายในโรงเรียน ไม่ใช่เป็นการบังคับ หรือการจับผิด และที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2535) ให้ไว้ว่าเพื่อช่วยให้ครูผู้สอนสามารถปรับปรุงตนเองและกิจกรรมการเรียนการสอน สามารถพัฒนาพฤติกรรม บุคลิกภาพการสอนของครูให้ดีขึ้น สนับสนุนความรู้ความสามารถในการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน และตรงกับความเห็นของ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2530) ที่กล่าวถึงทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ว่าทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์นี้ผู้นิเทศจำเป็นต้องมีมากกว่าด้านอื่นๆ เพราะเป็นความสามารถในการเข้ากับคน ต้องรู้ว่าจะทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างไร จะมีวิธีการกระตุ้นหรือจูงใจให้คนทำงานตามหน้าที่ได้อย่างไร

อย่างไรก็ตามจากผลการวิจัยครั้งนี้เป็นที่น่าสังเกตว่าไม่มีทักษะด้านใดที่ผู้นิเทศมีอยู่ในระดับมากที่สุดแม้แต่ด้านเดียวซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าควรจะมีการพัฒนาเพื่อเสริมทักษะของผู้นิเทศทั้ง 3 ด้านให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยครั้งนี้

1. ผลจากการศึกษาทักษะการนิเทศของผู้นิเทศภายในโรงเรียนตามการรับรู้ของตนเองและครูในโรงเรียนระดับประถมศึกษาในเครือข่ายมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย พบว่าผู้นิเทศภายในโรงเรียนมีทักษะในด้านเทคนิค ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านคตินิยม บางประการอยู่ในระดับปานกลาง ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะให้คณะกรรมการบริหารของโรงเรียน และคณะกรรมการการศึกษาของมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทยควรจัดอบรมเพื่อพัฒนาทักษะในด้านเทคนิค ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านคตินิยมบางประการเหล่านั้นให้แก่ผู้นิเทศดังนี้

1.1. การใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ต่างๆที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานนิเทศ เช่น คอมพิวเตอร์ ฯลฯ

1.2. การเขียนบทความทางวิชาการ

1.3. การใช้เครื่องมือในการประเมินผล การเขียนแผนภูมิ และการใช้สถิติ

1.4. การพัฒนาทักษะการเป็นผู้นำ

1.5. การพัฒนาทักษะในการสัมภาษณ์ และการใช้คำถาม

2. ผู้นิเทศควรพัฒนาทักษะการนิเทศให้กับตนเองโดยการเข้ารับการฝึกอบรมในหน่วยงานต่างๆเพื่อเพิ่มพูนทักษะในการนิเทศของตนเองให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. คณะกรรมการบริหารของโรงเรียนและคณะกรรมการการศึกษาของมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทยควรจัดอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาให้แก่ผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศจนครบทุกคน และควรให้ครูได้รับการอบรมหรือสัมมนาเพื่อการทำหน้าที่ให้ตรงกันเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของตนเองในการนิเทศภายในโรงเรียน

4. การคัดเลือกผู้นิเทศภายในโรงเรียนควรเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการสอน มีความรู้ในด้านการนิเทศการศึกษา และควรมีการส่งเสริมให้บุคลากรศึกษาต่อในสาขาวิชาเหล่านี้เพื่อให้การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาทักษะของผู้นิเทศภายในโรงเรียนตามการรับรู้ของตนเองและครูในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในเครือข่ายมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย
2. ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะของผู้นิเทศในโรงเรียนในเครือข่ายมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย